

Kleine kinderen: grote impact...

Bart Weustenraad

Systeem Psychotherapeut

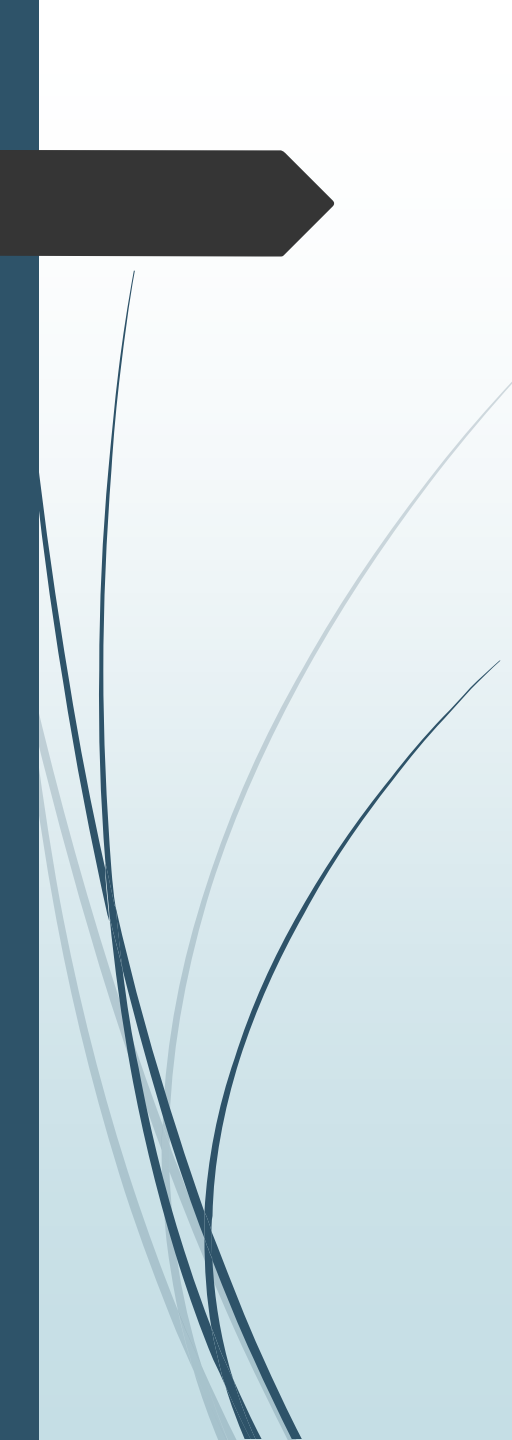
1

1. Inleiding

Jaarlijks 10 000 kinderen gemeld op de Vlaamse VK's...

- Hoe moeten we dit gedrag van deze ouders begrijpen?
- (Meervoudig of complex) trauma is vaak een thema bij deze gezinnen.
- Hoe organiseren we de aanpak naar deze ouders binnen de kinderopvang?

‘Verontrusting’ versus ‘Kindermishandeling’.

Er is sprake van verontrusting wanneer:

- * de ontwikkelingskansen van een minderjarige bedreigd worden (de passieve vorm van kindermishandeling) en/of
- * de (psychische, fysieke of seksuele) integriteit van een minderjarige of van één of meer gezinsleden worden aangetast (actieve vorm).

Het betreft een gedeelde verantwoordelijkheid van ons allen om een kind in nood te helpen.

Verontrusting als continuüm.

Geen
verontrustin
g

Lichte tot
matige
verontrusting

Ernstige
verontrusting
=
kindermishandeling

Rol/verantwoordelijkheid als zorgmedewerker.

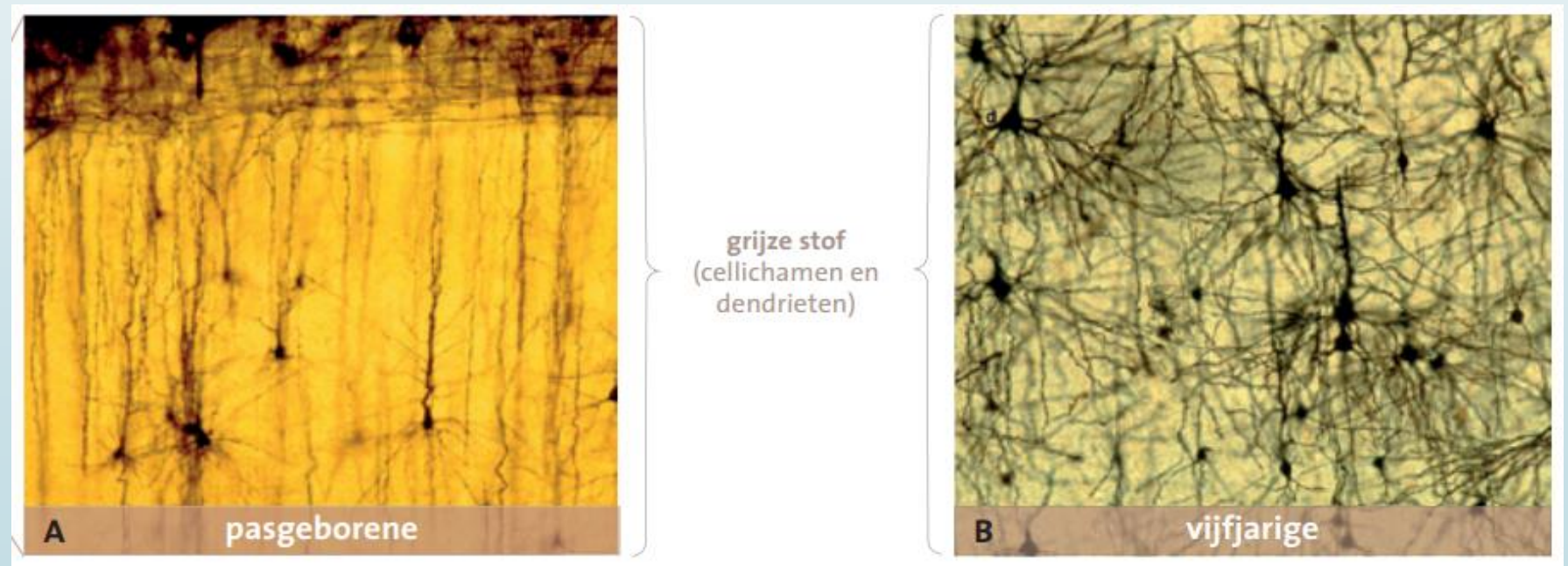
- Je vertrekt steeds vanuit je rol en doelstelling van je organisatie. In welke mate zijn ouders je focus en mag ouderschap een thema worden?
- Het gaat ook over ons als kindbegeleider:
 - Onze actieve rol in begeleiding van kind en ouders steunt op drie peilers:
 - Steunen
 - Sturen
 - Stimuleren
- Impact van traumatische ervaringen op het brein.

► EEN PAAR ONE-LINERS

- Ruim 20% van de baby's zal minstens één [traumatische ervaring meemaken](#).
- Zorgverleners die zich bewust zijn van de gevolgen van trauma bij kinderen, zijn beter in staat om jonge kinderen te helpen met deze negatieve ervaringen te verwerken.
- Wanneer kinderen na traumatische gebeurtenissen de steun krijgen van zorgzame volwassenen, wordt de kans groter dat ze herstellen zonder blijvende schade.

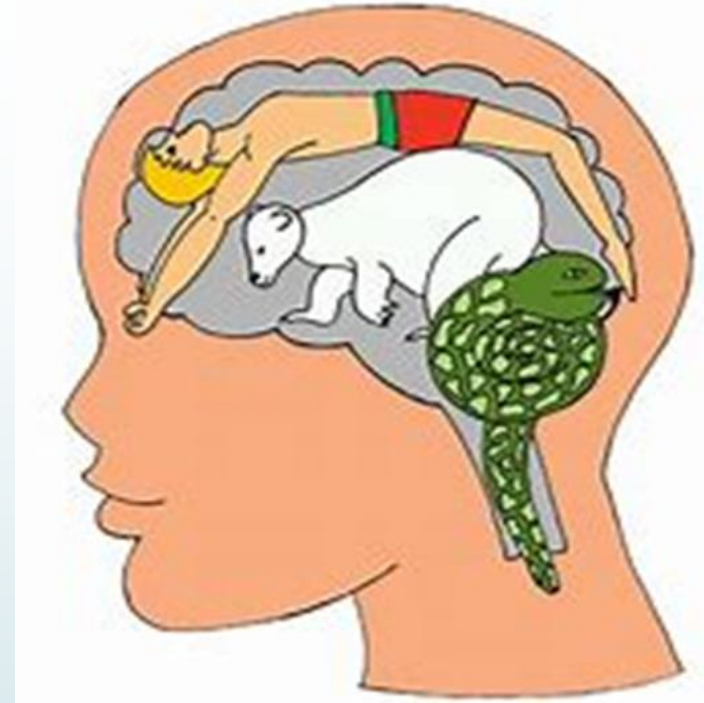
2. Sensitieve afstemming tussen zorgdrager en kind

- De ontwikkeling van een kinderebrein
 - Zenuwcellen en dendrieten.
 - <https://www.augeo.nl/nl-nl/breinbijsluit/>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=5BljKZONj70>

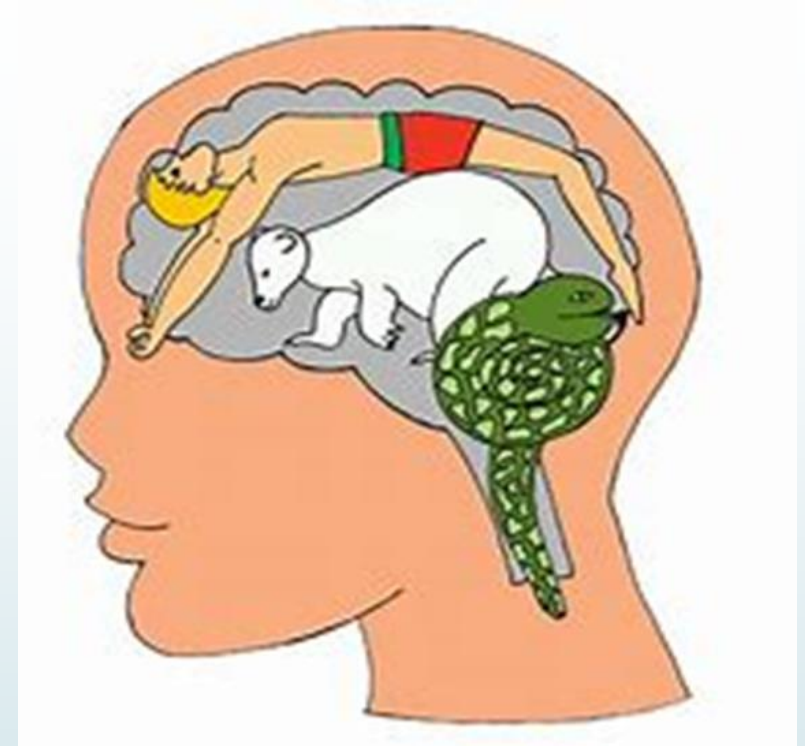
Het brein, een magisch landschap...

- **Reptielenbrein (het instinctieve
brein)**
= **Hersenstam**

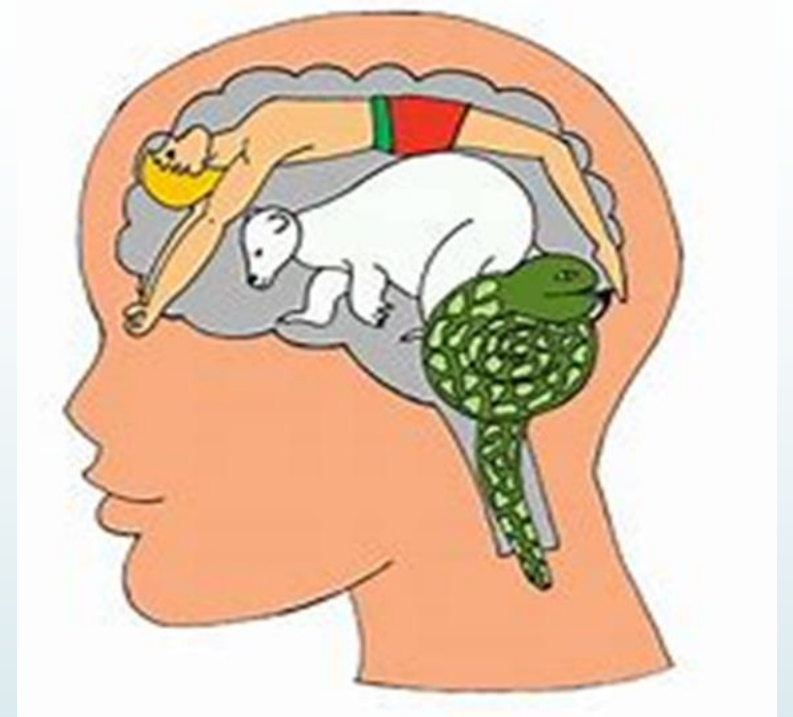
Het brein, een magisch landschap...

- Reptielenbrein (het instinctieve brein)
= Hersenstam
- Zoogdierenbrein (het instinctieve brein)
= Limbisch systeem

Het brein, een magisch landschap...

- Reptielenbrein (het instinctieve brein)
= Hersenstam
- Zoogdierenbrein (het instinctieve brein)
= Limbisch systeem
- **Mensenbrein (het denkende brein)**
= Neocortex

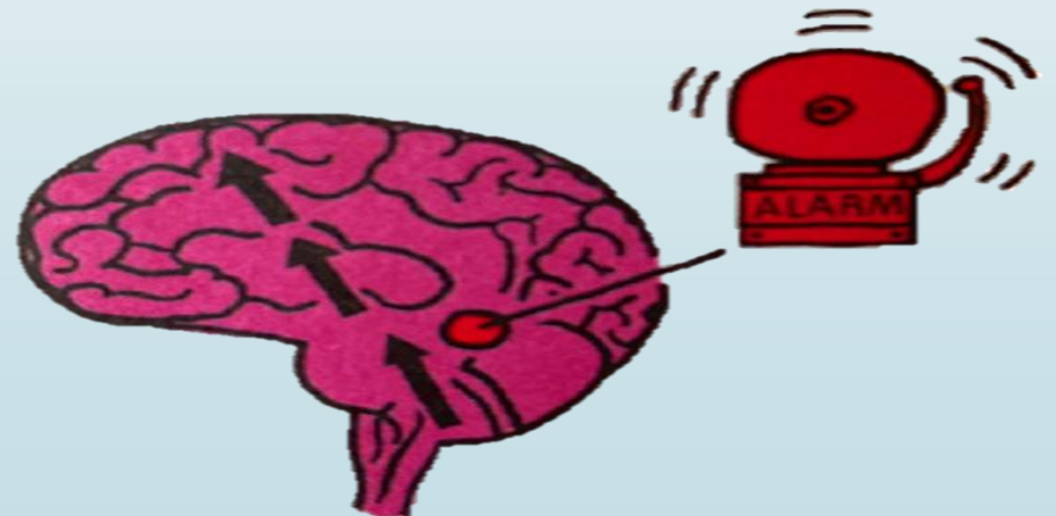
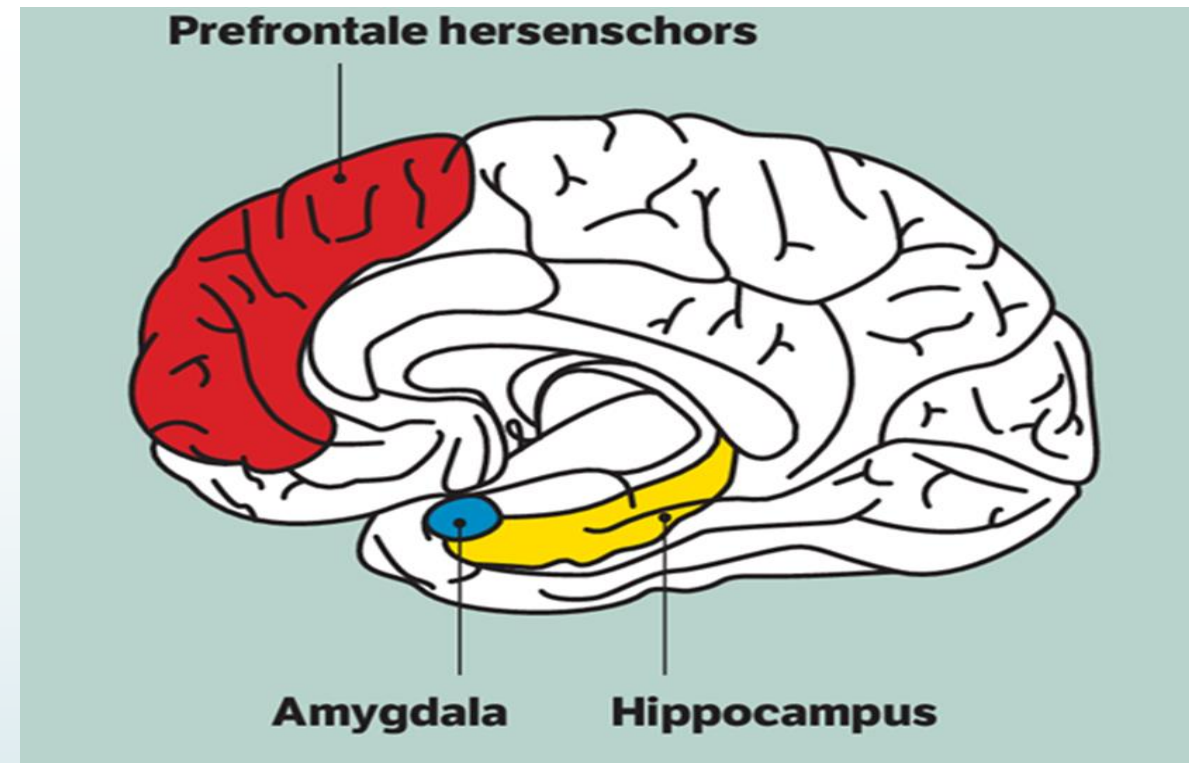

Stress versus trauma

- Gezonde en ongezonde stress
- Trauma
 - Acuut trauma
 - Chronisch trauma
 - Complex trauma

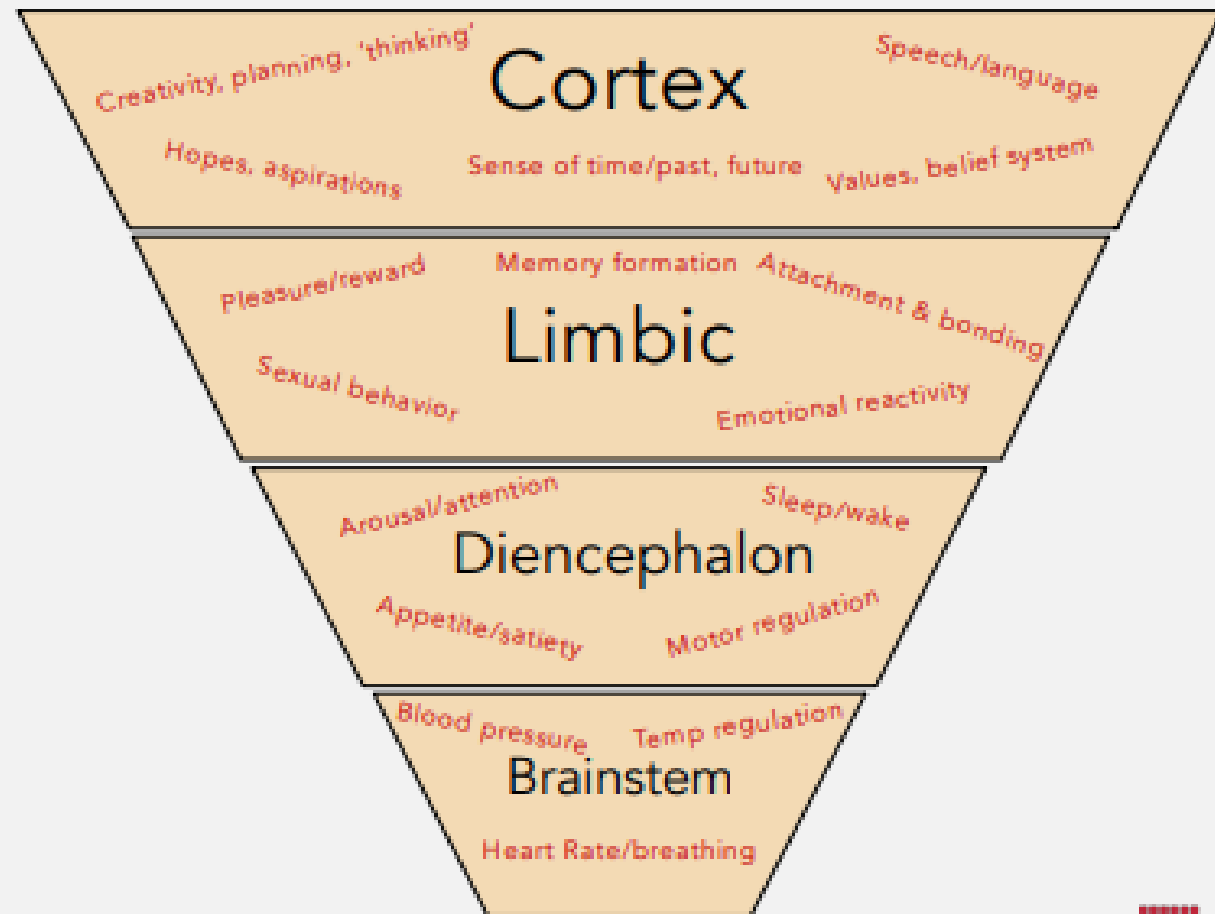
- Amygdala zorgt voor signaalfunctie 'gevaar' en start de stressreactie. (zoals een rookmelder)
- Hippocampus zorgt voor de aanmaak van cortisol/stresshormoon.

► Neuro Sequentiele Model van Bruce Perry

- [Prefrontale cortex](#)
- [Limbisch system](#)
- [Tussenhersenen](#)
- [Hersenstam](#)

► <https://www.youtube.com/watch?v=L3qIYGwmHYY>

All rights reserved © 2002-2004 Bruce D. Perry

NEUROSEQUENTIAL
NETWORK™

- Vroegere stress ervaringen kleuren/geven betekenis aan waarnemingen in het hier en nu:
 - Dit genereert vaak nieuwe stress en coping blijft op die manier nodig om overeind te blijven
 - Traumatische stress kan doorgegeven worden via de genen
 - ACE's worden ook in verband gebracht met gezondheidsproblemen
 - Het beïnvloedt hoe anderen/naasten worden ervaren, vaak tot claimen/afstoten tot gevolg.
- *Er is gelukkig nog 'HOOP' en 'VEERKRACHT'.*

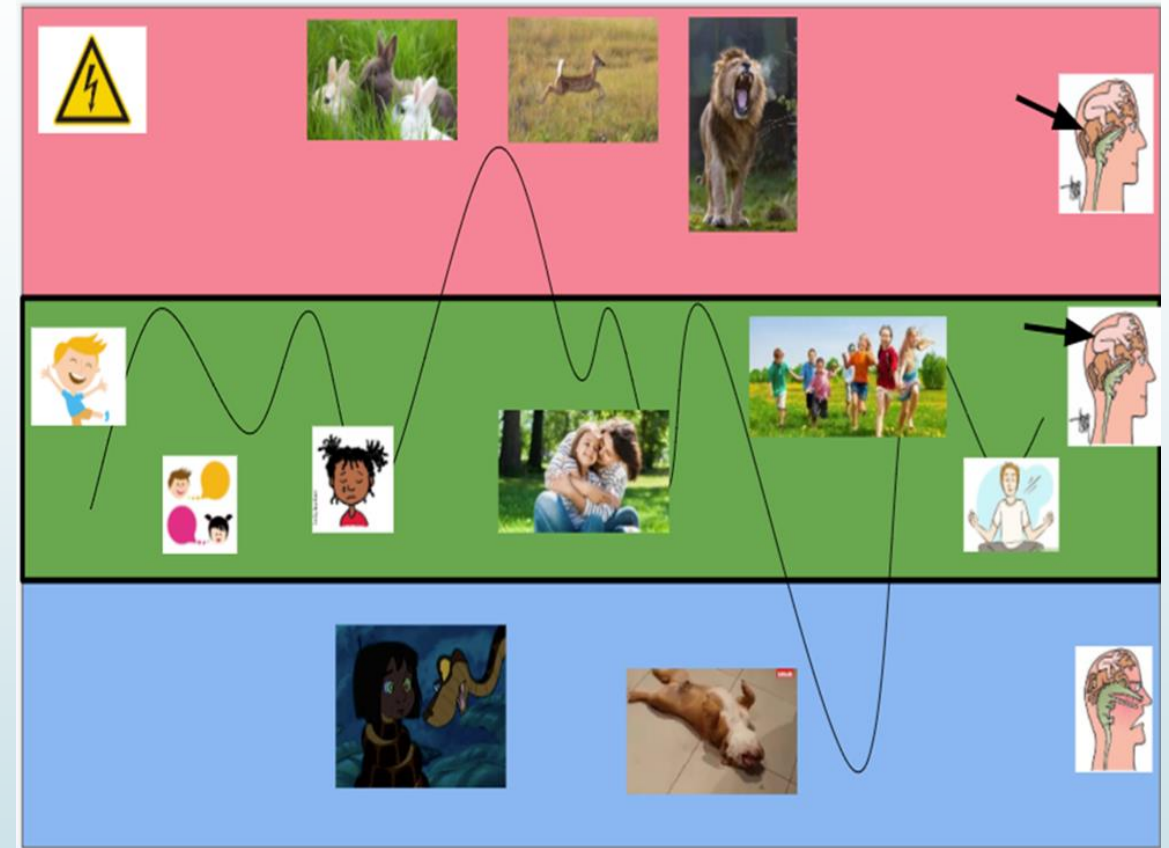
3. Begrijpen welk effect (toxische) stress heeft op het brein

[Animatie Stress window of tolerance \(Augeo Foundation en Stichting Kinderpostzegels Nederland\) – YouTube](#)

- Normale stress is....gezond!
 - Zorgt ervoor dat we onze behoeftes en emoties kunnen uiten
 - Zorgt ervoor dat we beroep doen op anderen en anderen vertrouwen
 - Maakt leren en groeien mogelijk
- De stress blijft in het raam

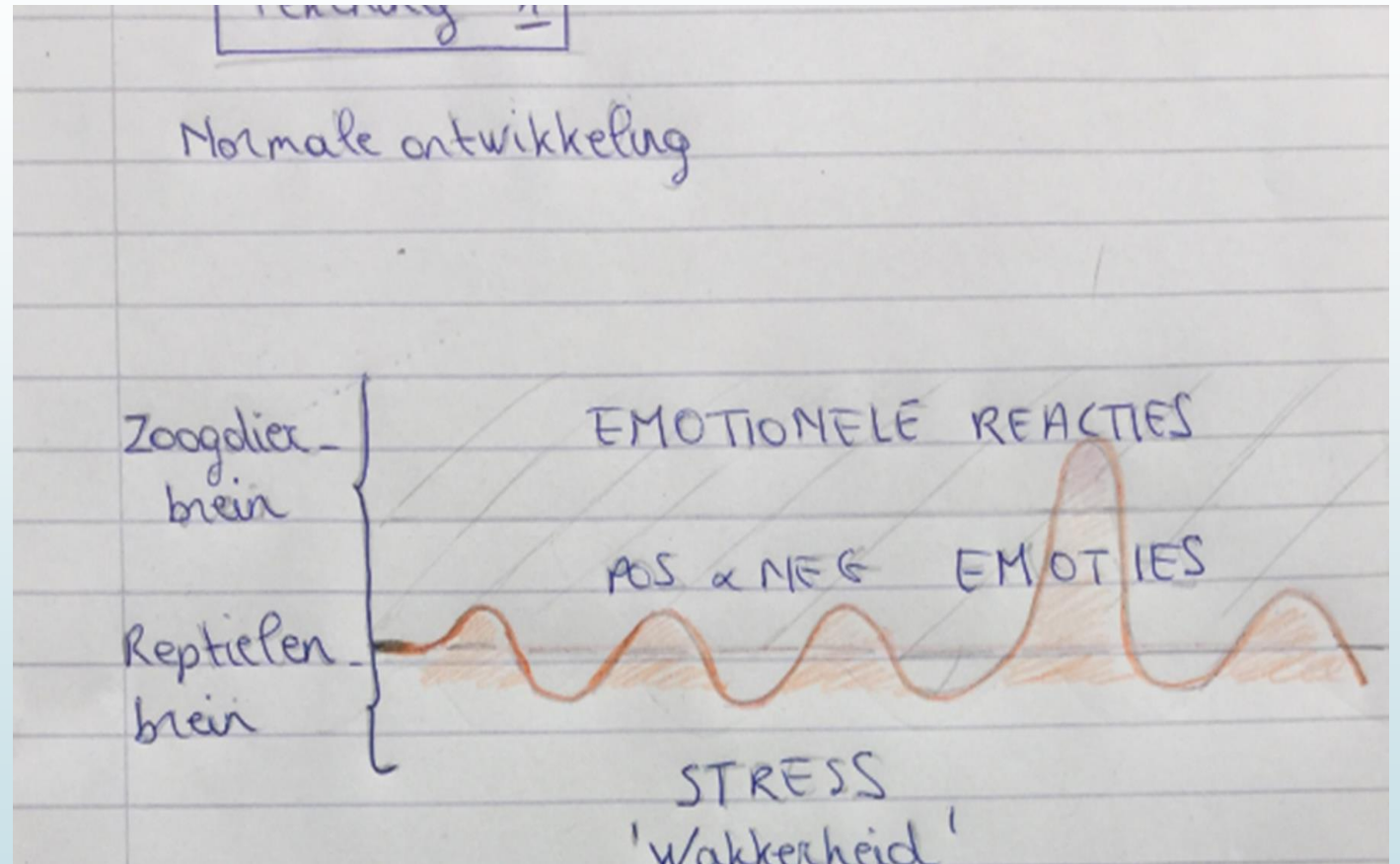

3. Begrijpen welk effect (toxische) stress heeft op het brein

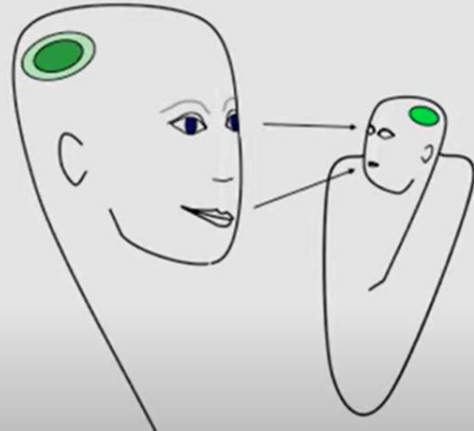

En bij een baby?

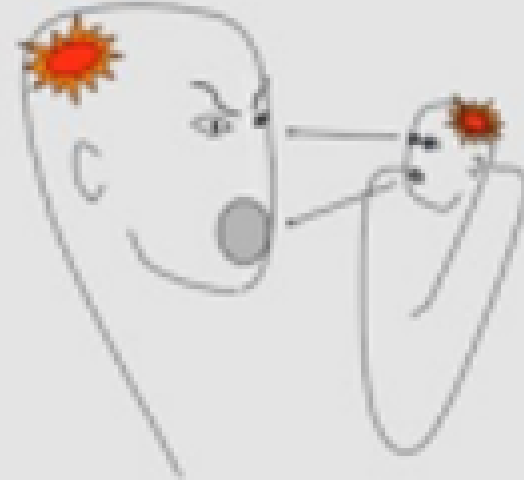
- Bij de geboorte zijn de reptielen en zoogdierhersenen actief aanwezig.
- De basale lichamelijke functies zijn aanwezig (hartslag, ademhaling, bloeddruk, slapen/wakker zijn) cf Reptielenbrein
- Prikkel met een emotionele pos. of neg. betekenis leiden tot bepaald gedrag cf Zoogdierbrein
 - Bv honger of pijn geeft huilen

Relational Regulation

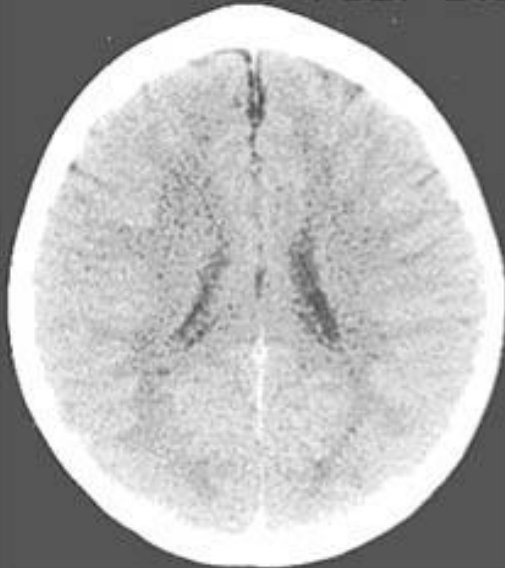

love and respect, you feel safer.

Bruce Perry

3-Year-Old Children

Normal

Child Trauma Academy

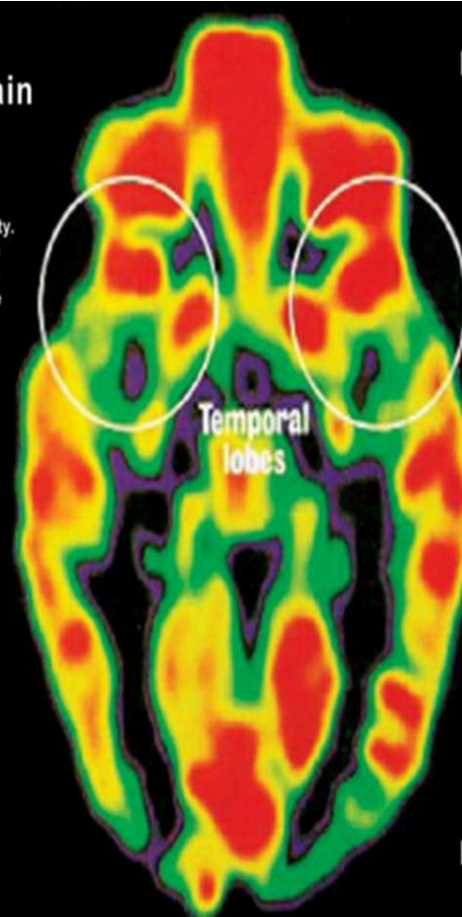

Extreme Neglect

1997 Bruce D. Perry, M.D., Ph.D.

Healthy Brain

This PET scan of the brain of a normal child shows regions of high (red) and low (blue and black) activity. At birth, only primitive structures such as the brain stem (center) are fully functional; in regions like the temporal lobes (top), early childhood experiences wire the circuits.

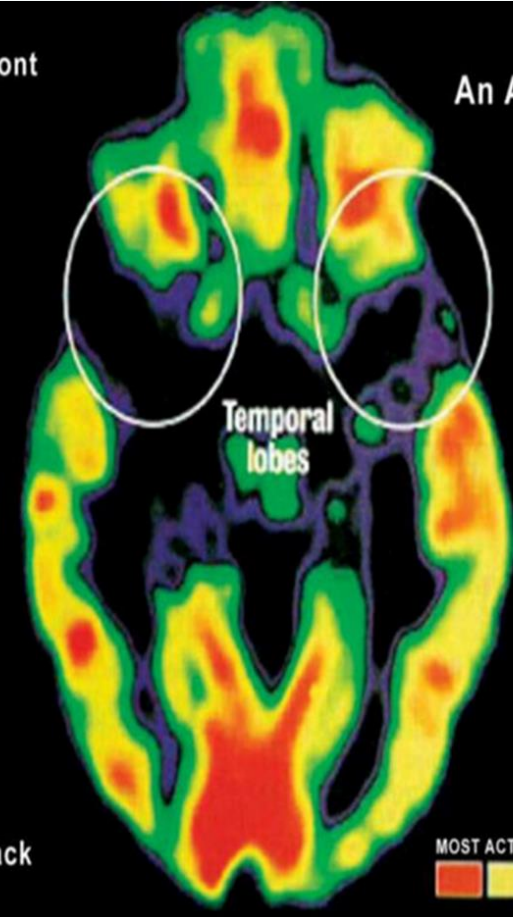
Front

Temporal lobes

Back

An Abused Brain

This PET scan of the brain of a Romanian Orphan, who was institutionalized shortly after birth, shows the effect of extreme deprivation in infancy. The temporal lobes (top), which regulate emotions and receive input from the senses, are nearly quiescent. Such children suffer emotional and cognitive problems.

Temporal lobes

MOST ACTIVE LEAST ACTIVE

4. Ouderschap onder druk.

- Wat heeft een kind van ons nodig om tot een veerkrachtige ontwikkeling te komen? Wat zegt de wetenschap hierover?
 - Richtlijn gezinnen met meervoudige en complexe problemen – Mariska van der Steege, ea.
 - Primaire condities van ouderschap
 - Adequate verzorging
 - Veilige fysieke directe omgeving
 - Continuïteit in opvoedingn verzorging
 - Stabiliteit in levensomstandigheden

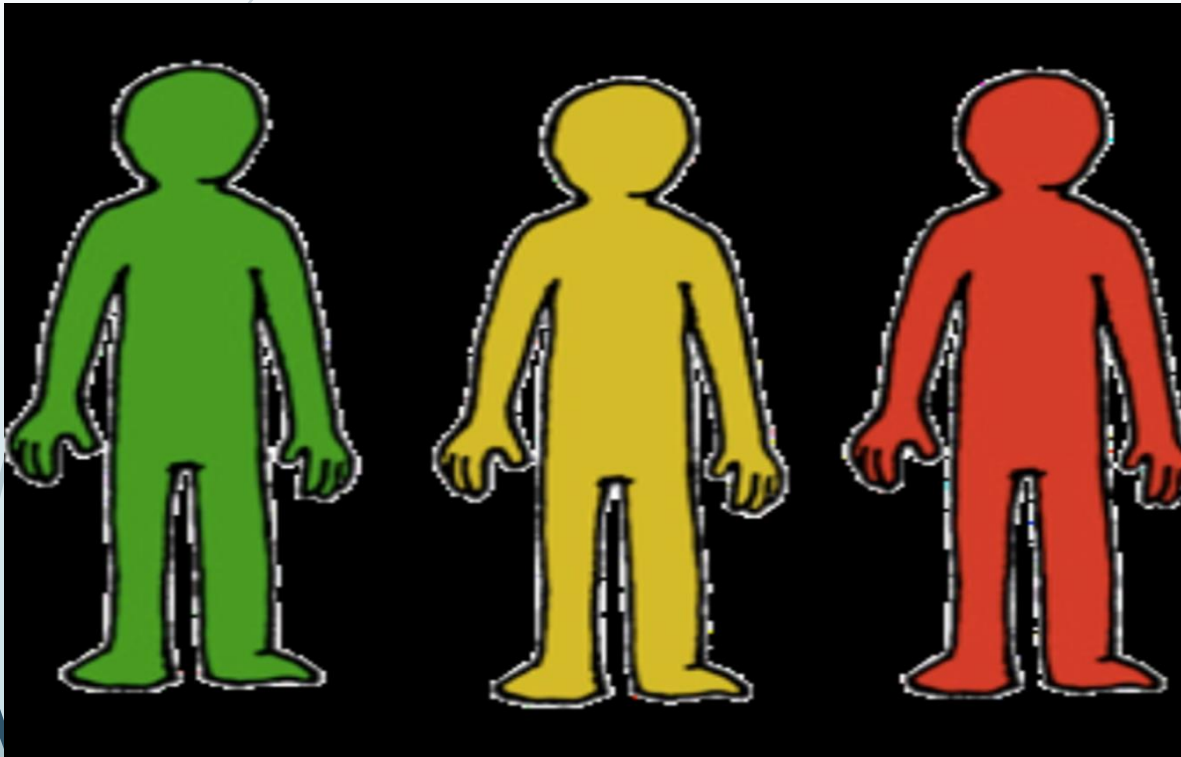
Richtlijn gezinnen met meervoudige en complexe problemen – Mariska van der Steege, ea.

- Secundaire condities van ouderschap
 - Affectief klimaat
 - Ondersteunende flexibele opvoedingsstructuur
 - Adequaat voorbeeldgedrag door ouders
 - Interesse in hun kind
 - Veilige fysiek wijdere omgeving
 - Respect
 - Sociaal netwerk
 - Educatie
 - Omgang met leeftijdsgenoten
 - Adequaat voorbeeldgedrag in de samenleving

Richtlijn gezinnen met meervoudige en complexe problemen – Mariska van der Steege, ea.

- Kind heeft nood aan steun, sturing en stimulatie van zijn affectieve zorgdragers
 - Afgestemd op zijn noden/leeftijd
 - Op de 14 bovenstaande domeinen
- Het ontwikkelen van doelen met heel het gezin
 - Hoe? Zie brochure 'richtlijnen - gezinnen met meervoudige problematieken'.

Richtlijn gezinnen met meervoudige en complexe problemen – Mariska van der Steege, ea.

- **Traumatische ervaringen bij de ouders zijn vaak onbekend**
 - Schaamte en taboe bij ouders
 - Ontkenning als coping
 - Het toont zich in vertrouwen/wantrouwen (ook naar de hulpverlener)
 - Het verband tussen trauma en gedrag is onzichtbaar (cfr. de onzichtbare koffer/ijsbergmodel, het gebruik van beelden,...)

De 'publieke stoel' versus de 'privé stoel'

- Ik ga in verbinding en tracht reflectie op te zetten.
- Onveiligheid in contact & stress zetten een rem op het reflecterend denkvermogen.

Samen reflecteren...

- Vanuit een positie:
 - ik ben te vertrouwen.
 - van niet weten hoe je dingen bij de ander moet begrijpen.
 - van je eigen kwetsbaarheid.

Het verhaal van de
olifant...en de vele
waarheden.

Hoe kan ik het
gedrag/uitspraken
begrijpen?

28

DE IJSBERG

Stellingen als opstap naar reflecteren...

Kind:

- Straffen en belonen dragen niet bij tot ontwikkeling van het kind.
- Overmatige spanning/stress bij kinderen zorgt voor een onherstelbare schade.

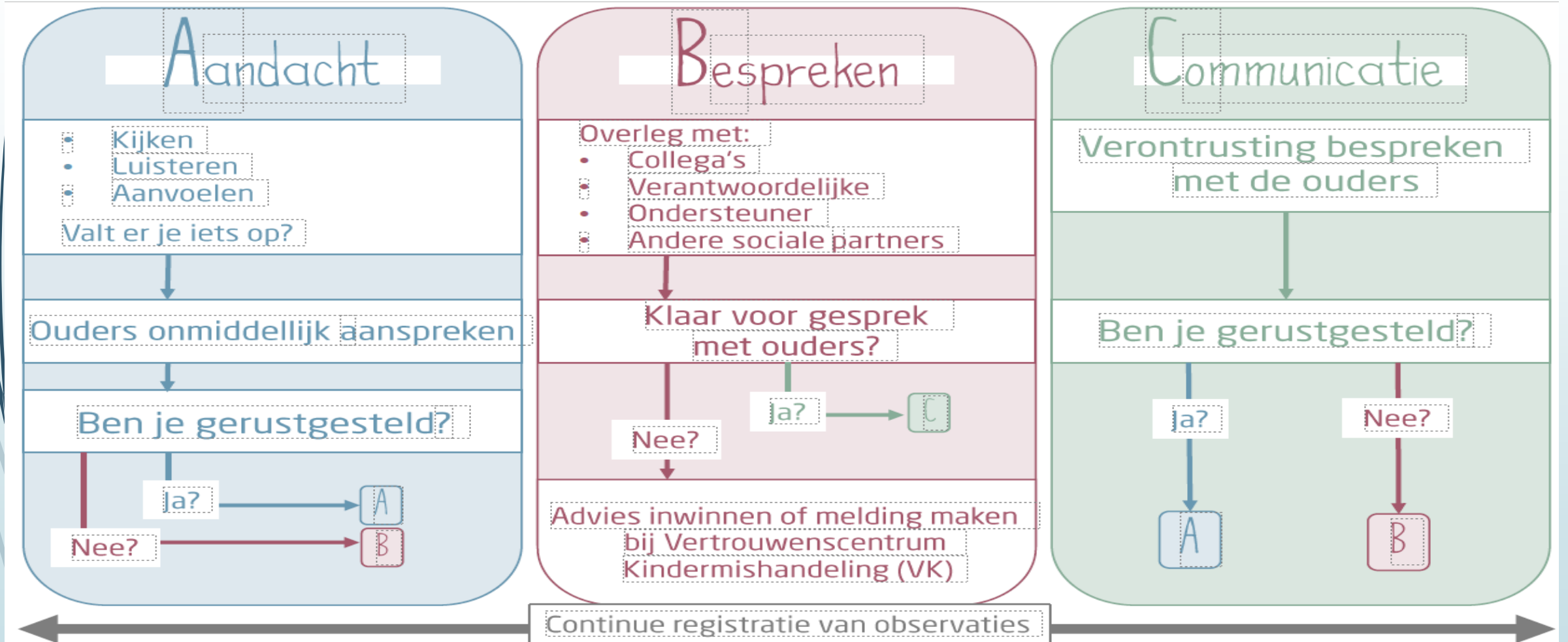
Ouderschap:

- Alle ouders zien hun kinderen graag.
- Stress en trauma wordt door het genetisch materiaal doorgegeven aan hun kind.

Kindbegeleider:

- Als KB kunnen we ons niet moeien in de zorg en opvoeding van ouders, ook niet als dit de ontwikkeling van het kind hierdoor wordt geremd.
- We hebben een verantwoordelijkheid in de emotie-regulatie van onze collega's.

5. ABC – Think slow, act fast.

Aandacht

- Kijken
- Luisteren
- Aanvoelen

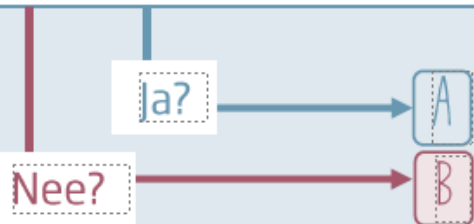
Valt er je iets op?

Ouders onmiddellijk aanspreken

Ben je gerustgesteld?

- Eerste voorwaarde: grondige observatie.
- Grote verantwoordelijkheid voor het kinderdagverblijf wegens nauw contact met het kind.
- Observatie over afwijkend of opvallend gedrag, achterstand of voorsprong in ontwikkeling, dagelijkse verzorging, relaties en letsels.
- Bevraag ouders altijd onmiddellijk, op spontane manier. Benoem concreet gedrag en observaties. Registreer de datum, wat je verontrustte en korte weergave van het gesprek met de ouders.
- Is er afdoende verklaring van de ouders?
→ OK!
- Is er geen afdoende verklaring of ben je nog niet gerustgesteld?
→ Bespreek het dan in stap B: Bespreken.

Continue registratie van observaties

- **Aandachtspunten:**

- Kan kindermishandeling een verklaring zijn voor je ongerustheid?
- Hou rekening met de ernst, urgentie en afspraken binnen de opvang.

- **Pistes voor overleg met de ouders**

- a. Overleg met je verantwoordelijke: wie gaat met de ouders in gesprek?
- b. Win advies in bij het VK. Dit kan anoniem zijn.
 - a. Optie 1: KDV en VK komen samen tot plan van aanpak, KDV neemt verantwoordelijkheid.
 - b. Optie 2: KDV en VK komen samen tot plan van aanpak, VK neemt verantwoordelijkheid.
- c. In overleg met VK wordt besloten een formele melding te doen: VK neemt de melding verder op, KDV licht de ouders in.

Continue registratie van observaties

Communicatie

Verontrusting bespreken met de ouders

Ben je gerustgesteld?

Ja?

A

Nee?

B

Aandachtspunten:

- Ouders zijn de eerste verantwoordelijken. Je betreft hen altijd bij verontrusting. Registreer steeds observaties en gesprekken met datum en een korte toelichting. Bij ietsels vraag je steeds de ouders naar de dokter te gaan en de resultaten met de kinderopvang te delen.

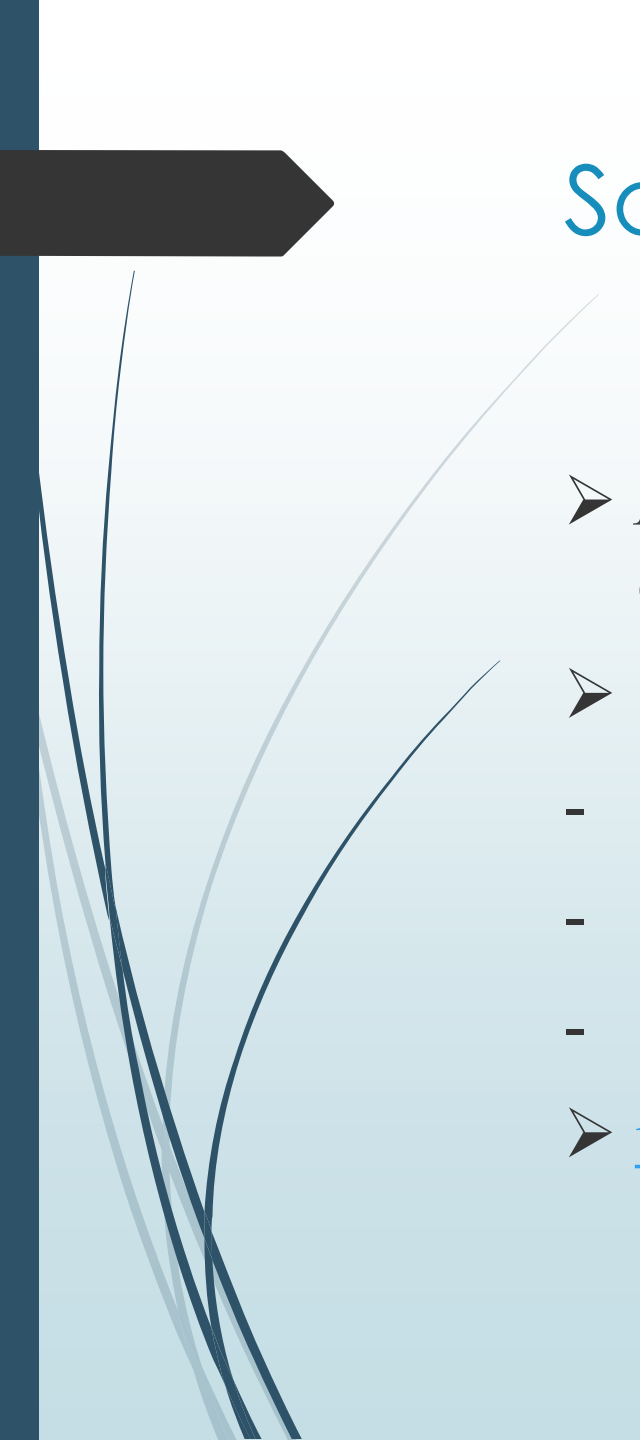
Pistes bij het aanspreken

- Bespreek de verontrustende signalen met de ouders en betrek elementen uit het interne overleg met verantwoordelijken en Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK). Als VK melding heeft gedaan, licht de groepsopvang de ouders in. Bespreek de verontrustende signalen, de procedure van de overheid en de inschatting van het VK.

Pistes bij de besluitvorming

- a. Je bent gerustgesteld: De ouders hebben afdoende verklaringen gegeven bij de verontrustende observaties. De ouders hebben voldoende handvatten om de verontrusting aan te pakken en/of te voorkomen.
- b. Je bent niet gerustgesteld: Je krijgt een afdoende verklaring van de ouders, maar zij hebben onvoldoende handvatten om de verontrusting aan te pakken. Zorg voor opvoedingsondersteuning. Je krijgt geen afdoende verklaring van de ouders. Zorg voor opvolging.

Continue registratie van observaties

Samen sterk...

- *De Vertrouwenscentra Kindermishandeling zijn erkende Centra voor hulpverlening bij Kindermishandeling.*
- *We kunnen 3 pijlers onderscheiden:*
 - *Advieslijn 1712*
 - *Reguliere werking VK's*
 - *Mano werking binnen gemandateerde voorzieningen*
- www.kindermishandeling.be

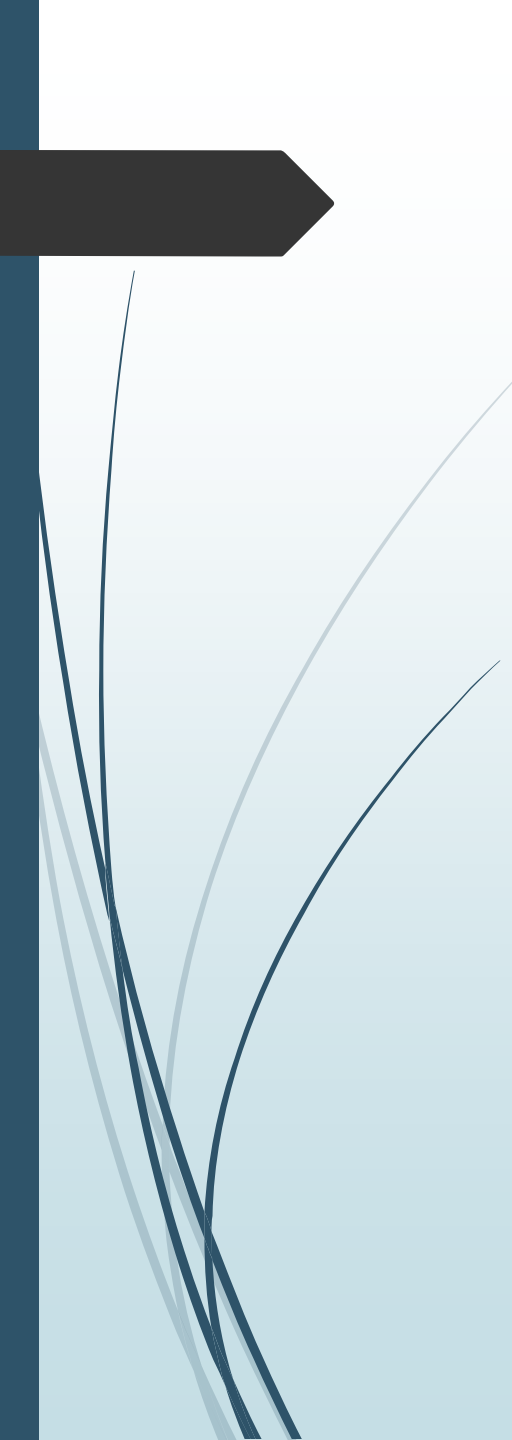
1712 advieslijn voor burgers

- *Telefonische dienstverlening voor de burger*
- *Alle vormen van geweld*
- *Samenwerking CAW en VK*

Reguliere werking - Vertrouwenscentra

- Advies en consult
- Begeleiding en doorverwijzing
(uitsluitend intra-familiaal daderschap)

Mano procedure – Gemandateerde voorzieningen.

GV werken volgens dezelfde formele procedures:

- * VK's richten zich op situaties van Kindermishandeling.
- * OCJ's richten zich op Verontrustende Opvoedingssituaties

<https://www.jeugdhulp.be/organisaties/ondersteuningscentrum-jeugdzorg-ocj>

Bedankt voor uw aandacht!

Bart.weustenraad@expertisecentrumkindermishandeling.be

